

BAKKALCHO

4^{ki} Diri Kiir 22 Dottsessa / Miyaziya 10 , 2016 M.D

Hamuse

Waaga 10.00 birra

Sagalet amanyootinna taaltino sagale reekko mixo gumula hananfoonni

- *Girma Amente (Dr.)*
Gibrinnu ministircha

Qiddist Gezzaheny

Addis Ababa:- Gobbate sagalet wowe buuxisate sagalet amanyootenna taaltino sagale reekko mixo qixxeessine loosu giddora e'noonnita Gibrinnu ministere egensiissu.

Ministere sase Istiraatejenu faajje assitino.

Gibrinnu ministere qoqqowu gibrinnunna saadate jiro latishshi biiro hattono halamaano bissa ledo halamatenni sagalet hobbaatenna isilanchimma balaxote gibrinnu laalchi Istiraatejera, gobboomu iillino laalchi amadooshshi Istiraateje; sagalet amanyooti aana illachishino sagalet amanyooti Istiraateje yaamantinore sase Istiraateje faajje assitino.

Gibrinnu ministirchi Girma Amente (Dr.) Istiraateje faajje assini yannara coyi'ranni; gobbate sagalet wowe buuxisate sagalet amanyootinna taaltino sagale reekko mixo qixxeessine loosu giddora e'noonni. Tini mixo gatunni hurbaatu geesha noo siiwo kaima assatenni sagalet amanyootinna taaltino sagale hajubba gummaame ikkitanno gede assitannote.

Qoola... 7

ሲዳሞ ባንክ
Sidama Bank
Together we can!

Sidaamu Baanke G.M yanna iilitimo tekinolojete deerrimi Koor Baankinge tekinoloje loosu aana hosiisatenni owaatamaano woyyaabbino hayyoonni owaatate qixxaabbino. Ikkinohura, ki'nc maa agadhitiinaniya! Qooxeessi'nera afantanno Sidaamu Baanke sumara hadhine Sidaamu Baanke Gutanne!! Baankenke uytanno addi suiqote shallago;

- Furra Mecatu Addi Suuqo
- Wollumma Wodellu Addi Suuqo
- Osoo, Qaqqayilhu Addi Suuqo

Teesonke

+251114629609
+251944119303

Poostu Saazine Kiir-565
E-meete-Info@sidamabanksc.com
Feesi-Banke# www.Sidamabanksc.com
Bibhaattate Doowhi Sidaamu Baanke G.M

SIDAAMU BAANKE Mitteenni Dandiineemmo!
Sidama Bank S.C.

"Wondro Gennetete quchumira giddo eo gamba assatenni ijaarroonni quchumu latishshi jawaachishannoho"

- *Dukko Caaltu Saani*
Quchumunna Safote Latishshi Ministerite

Qoola 7

Kalaa Taaffese Gebiremaariyam

12ki kifilenni borreessiinsooniha woffi yino guma woyyeessate loossanni noota Rosu Biiro egensiissu

Abbebech Maatewoos

Addis Ababa:- Qoqqowoho sai rosu dirinni borreessiinsooniha 12ki kifile woffi yinoha gobboomu fonqoli guma woyyeessate rosaano qixxeessate looso loossanni hee'noonnita Sidaamu qoqqowi Rosu Biiro egensiissu.

Qoola...7

Qoqqowoho 28 Miliyoone ale woyyaabbino bunu chigginyuwa kaashshoho qixxaabbino

Qiddist Gezzaheny

Addis Ababa:- Sidaamu qoqqowira bunu latishsha halashshate 28 Miliyoone ale woyyaabbino bunu chigginyuwa kaashshoho qixxaabbino Qoqqowu Irshunna Kalaqamu Jiro Latishshi Biiro egensiissu.

Ledoteno, 2.9 Miliyoone Abukaadote chigginyuwa qixxeessinoonnita Biiro xawissino.

Qoqqowu 2016 baajeetete dirinni bununna gummate laalo chigginye kaashshi looso Shabbadiini woradira hananfooniha ikkana; Birote sooreessi kalaa Memmiru '...

Qoola...7

"Quchumaho afantanno babbaxxitino faabrikkara xaa yannara 6 kumi ale ikkitanno qansooti loosu kaayyo afidhino"

- *Kalaa Addunya Felleqe*
Macciishsho Qu/Maazzagaajji Loosu Harisaancho

Qoola 5

Shewaaliid-Hararete

Qoola 11

Sa'u honse aganna giddo 100 kume hekitaare baatto gorsaho qixxaabbino

- Itophiyaho 10 miliyoone hekitaare baatto gorsunni lattara dandiitanno

Abbebech Maatewoos

Addis Ababa:- Sa'u honse aganna giddo 100 kume hekitaare baatto gorsu latishshira qixxeessa dandiinoonnita Gorsunna gammoojjittete qooxeessi ministere egensiisu.

Gorsunna gammoojjittete qooxeessi ministere dagate xaadooshshinna komunikeeshiine loosu gumulsiisaanchi kalaa Bizuneh Tolcha Itophiyu piresete uurrinshara xawisino garinni; 2016 baajeetete dirinni gobbate giddo baalante qooxeessubbara 391 kume hekitaare baatto gorsu latishshira qixxeessate mixo amande loonsanni hee'noonni.

Kalaa Bizunehi xawishshi garinni; baalante qoqqowubbara mereerimanna manaadda gorsu latishshi pirojekitubba aana Ministerete loosu mini harunso assanni afamanno. Assinooni irkotenna harunsote loosinnino sa'u honse aganna giddo baalante qooxeessubbara 100 kume hekitaare baatto gorsu latishshira qixxeessa dandiinoonniha ikkana; darga latisatenna wixa wixate loosi Gibirinnu ministerenni gumulamannoho.

Federaaletenninna qoqqowubbatenni jeeffisamate aana noo haammata pirojekitubba hee'ransanni batinye guma borreessiisa dandiinannihu baajeetete diri xaphishshi aana ikkana xawisino kalaa Bizunehi; sa'u dirrara kalqete baanke irkonni gumulantino xiinxallubbanni Itophiyaho 10 miliyoone

Ribi gorsu kofatto

hekitaare iillitanno baatto gorsunni lata dandiitanno gede buunxoonnita egensiisino.

Konninnino sa'u sase dirranna bocu yanna giddo xaphooma gobbate gorsu safote latishshi ijaarshinni 1.6 miliyoone ali hekitaare baatto latisate qixxeessa dandiinoonni yiino.

Kalaa Bizunehi coyi'rino garinni; Ministerete loosu mini 28 gorsu safote latishshi ijaarshi pirojekitubba gumulanni nooha ikkana; amandoonni baajeetete dirinni 12 pirojekitubba gama jeeffisatenni 29 kume ali hekitaare baatto gorsu latishshira qixxeessate mixo amande loonsanni hee'noonni.

Sa'u sase dirranna bocu yanna giddo 1.3 miliyoone ali hekitaare baatto xiinxallotenna diizayinete loosu loonse gorsu latishshi pirojekitubba qixxaawa assa dandiinoonnita

buuxise; baajeete afi'niro ijaarshu gumulamannota xawisino.

Amadoonni baajeetete dirinni baalante qooxeessubbara 353 kume 630 hekitaare baatto xiinxallonna diizayine loosatenni gorsu latishshira qixxaawa assate mixo amande loonsanni afammannitanna xaa geeshsha noo gumulshinni 70 kume hekitaare ali baatto xiinxallotenna diizayinete loosu loosatenni gorsu latishshira qixxaawa assa dandiinoonnitana kalaa Bizunehi coyi'rino.

Xaa yannara 25 gorsu latishshi pirojekitubba xiinxallotenna diizayinete loosi gumulamanni noota xawisino kalaa Bizunehi; kuri mereerinni Ereri, Lokka Abbaayyu, Wodiidi Gode, Eeliidi Gannaalenna woloottano baajeetete diri goofimarchi geeshsha jeeffannota huwachishino.

Laashshate horonsi'nanni uduunne gobbate giddo kalaqate dhuki kalaqamanni no

- Latishshu mixo jeeffora 9 Miliyoone doolaare geeshsha afi'rate hendoonni

Qiddist Gezzaheny

Addis Ababa:- Gobbayidinni cannoha laashshate ikkanno uduunne gobba giddo laashshate dandiinanni dhuki kalaqamanni noota Industirete ministere egensiisu.

Tonnu diri latishshu mixo jeeffora 9 Miliyoone doolaare geeshsha afi'rate hendoonnitana kulloonni.

Maashinna laashshitanno Industirra kaayyo, hekkonna aanino gutu loosi aana maashshinnate laashshaanonna hajo la'annonsa bissa ledo hasaawu bare harinsoonni.

Industirete ministirchi kalaa Melaaku Allebel barete aana coyi'ranni; gobbayidinni e'anni keeshshitino maashinnanna laashshate ikkanno uduunne gobbate giddo laashshate dandiisiisanno dhuki kalaqamanni afamanno yiino.

Laashshate handaari latishshi miinju aana tantanote reekko abbatenni rakkino lopho borreessiisate kaa'lanno yiinohu kalaa Melaaku; gobbate giddo laashshaanora hexxo tugannohu laashshate dhuki kalaqamanni afamanno yiino.

Laashshate handaari lopho abbate mootimmate deerrinni Istiraateejenna wodho gumulantanni afantannota qummeesse; maashinnate wodho, gogu Industirete lendanna eote laalcho riqiwanha dhuku gatamarshi Istiraateje qixxaabbe loosu

giddora e'inota xawisino.

Gobbanniti tonnu diri latishshu mixonni gobbaydi dikkora sonkanni laalcho lossate loonsanni hee'noonni xawisino kalaa Melaaku; laashshate handaari tonnu diri latishshu mixo jeeffora 9 Miliyoone doolaare geeshsha afi'rate hendoonni yiino.

Handaarah 5 Miliyoone ikkanno qansootira loosu kaayyo kalaqate hendoonnita qummeesse; eote laalcho riqiwate xibbuunni 30% nooha dikkote qeecha 60% widira lossate loonsanni hee'noonni xawisino. Laashshate dhuka horonsirate bikka 85% widira lossate mixo amandoonnita xawise; latishshu mixonni haaruudde Interpirayizoota uurrisate amandoonnita buuxisino.

Laashshate handaari latishsha waaga lendoonni laalcho laashshine rakkintanna sufo noo lopho borreessantanno gede assannoha ikkasi xawisatenni miinju tantano reekko abbatenna loosu kaayyo kalaqatenni luphiima qeecha afi'rinota qummeessino.

Gobbate giddo laashshate ikkanno uduunne horonsira laashshaanote dikko kalaqqannota ikkase xawisino Ministirchi; Industirete eote ikkitanno maashinna laalcho lossatenni miinju lopho aana eewaancho qeecha fultanno yiino.

Itophiyu Interpirayize qaru dayirekterchi

Allebaachewu Nuguse (Dr.) isi widoonni; maashinna laashshitannoreno laashshaano Interpirayizooti ledo taalo irkisatenni handaaru latishsha loosa hasiisanno yiino.

Sa'u Onte dirra giddo 32 kume ali maashinna laashshaano Interpirayizooti liqoote womaashshira sayinsoonni yiinohu dayirekterchu; gobbayidinni e'anno maashinna gobbate giddo riqiwatenni harinshotenni laashshate dhuka gumulsate dandiisiisanno yaanni coyi'rino.

Laashshaano Industirete handaara irkisate sa'u dirra giddo haammata millimillo assinoonnita qummeesse; baxxinohunni, gobboomu latisate hasatto wonshate egenonna loosu aana illachishshino millimillo gumulanni afammannita kayisino.

Sa'u onte dirra giddo 15 kume ali haaruudde laashshaano shiimaaddanna manaadda Interpirayizoota kalaqa dandiinoonni yiinohu dayirekterchu; 16 Miliyoone birri ali liqoonni horonsiraano assate dandiinoonnita kulino.

Laashshaano loosu base afidhannona safote latishshi owaante wo'mitannonsa gede assinoonnita qummeesse; Industirete Ekistenshiine owaante afidhanna gedenna gobbate gidonna gobbayidi gobbuwa dikkote kaayyo horonsiraano ikkitanno gede assinoonnita huwachishino.

"Daayye-Arooreessu-Hookko 71.5 km doogga ijaarshi jeefishshi xibbuunni 80% ale iillino"

-IFDR Dagate R/Am/Mini Uurrinshu Komite

Gaazeexu Odeessaanchinni

Addis Ababa:- Sidaamu qoqqowira Federaale baajeete gaanteenna loosantanni noo dooggate latishshi mereerinni 71.5 k.m Daayye-Arooreessu-Hookko doogga ijaarshi jeefishshi xibbuunni 80% ale iillinota IFDR Dagate Riqiwaano Amaale Mini Uurrinshu Komite xawisuu.

IFDR Dagate Riqiwaano Amaale Mini Uurrinshu Komite Sidaami qoqqowi giddo Federaalete baajeetenni loosantanni noo dooggate latishshi loossa tenne lamalara towaanyo assitino.

IFDR Dagate Riqiwaano Amaale Mini quchumu safote latishshi uurrinshu komite miila ikkitinoti Baabba Shewwiit Shankitina ledose miilla Tuulatenni Woraanchu; Daayyenni Arooreesa saeno Hookkote hattono Daayyenni Cirrete geeshsha loosantano doogga towaanyo assitino.

Towaanyote yannara Harbagoonu woradi teessaano ledo hasaawa assitinoha ikkana; qarqaru dagoomi doogote injo ledo amadisiisante xaaddannonsa mitiimma hala'ladunni odeessidhino.

Soorrote mootimma kawa doogote latishshi widoonni qoqqowu deerrinni jawa soorro dagginota xawisino teessaano; ikkirono xaa geeshsha mito mitowa qara doogga giddonni mitte ikkitinoti Tuulate-Woraanchu doogo qarri tidhama hoogasinni lowo qarri xaadanni noohura doogo rahatenni ijaarante gooffeenna horoonsi'neemmo gede illacha tunge loonsonke yite woxarattonsa sayiisino.

Federaale baajeete gaanteenna loosantanni afantanno Tuulatenni Woraanchu, Daayyenni Arooreesa-Hookkote hattono Daayyenni-Cirre sasenta jajjabba doogga ijaarsha laisse Baabba Shewwiit Shankiti; yinoonni yannanni gumulama hoogansa korkaata hajo la'anno bissa ledo hasaambe gattino harancho yanna giddo jeeffe horo uyitanno gede assinnitana buuxisino.

Sasente doogga mereerinni 71.5km ikkitannoti Daayye-Arooreessu-Hookko doogga ijaarshi jeefishshi xibbuunni 80% ale iillinotano towaanyonsanni buuxinota xawisino.

Tuulatenni-Woraanchu geeshsha ijaarsinanni hee'noonni doogo babbaxxino korinni xaa geeshsha jeefa hoogase xawise; aantete kaajjado harunsonna qorqorsha assineenna mulenni gooffanno gede assinnitana towaanyote yannara xawisoonni.

Guulcho Heddo

Maatete jireenya buuxisiisa qansootu miinjira wowete!

Gobboomu deerrinni hude hunate "Maatete jireenya" yaanno su'minni addi addi gibirrinna laalchi aana illacha tunge loosa hananfinkunni dirra kiirantino.

Mitte maate, maatete jireenya buuxisiisiduro intannirinna anganniri hattono qaamatto gatinna mininniiti. Geexi' rate gadachammanniri hee'riro Zayitenna maxinete. Zayiteno gate laashshinanni elto noonkella. Lawishshaho Suufenna shalaala zayitete sirchooti. Hadiri latiro ado, buurrunna burbuxxo mininni afi' nanni qaamattooti.

Jireenyu baalankare elamatenna afi'rate. Lawishshaho gate weese, badala, gaashe, qamade, hayixunna labbeemme gidi laaliro; mine hadiroonni saada:- Gereewu, me'u, qalaantu saadanna lukkuwu hee'riro, jireenyu konneeti. Konnira kayinni gobbanke Itophiyu elantinote. Tenne elto aana mootimma daga baqqi assatenninna yannaasincho hayyonni irkisatenni assitanno sharro naandannitenna jawaachinshannite.

Itophiyu sagaletenni umose dandaanonna; tayixe 10 diri gedensaanni mereerima eo noonsa gobbuwa qote dirantanno gede dandiissanno loossa gumultanni afantanno. Konnirano Gibirrinunni, Shiilotenni, daddalunna Investimentetenni Saayinsetenna Tekinolojjetenni, turizimenna labbeemme handaarranni jawaachishanno guma borreessiisanni afantanno.

Gobbate gede keeraanchimmanna wolambinatu hee' rannohuno mitte gobba ajayi ajeenna safote hasatto umisenni guutisi'ra dandiiturooti. Wolambinatenna keere jifannohunna jifisiisannohu hoongehonna hudete. Jiffa baala ittisatenna sa'ate maatete jireenya buuxisiinse gobboommittete jireenya abate gobbaanni doorshu dino.

Konni daafira ajayi ajeenna sagaletete wowe buuxisiisa balaxo uyinara hasiisanno hajooti. Konnirano xa Itophiyu jawaata loossa maareekkisiisinoote daheessannikkii halaaleeti. Konne naqqasate Itophiyu umi yannara qamade gobbayidinni eessidhannokki gede calla ikkikkinni; umisenni sa'e wolootta gobbuwara qamade shiqisha dandaase muli barri qaagooti.

Itophiyu gibirrinna soorroote gashshooti kawa xeenu irki' ranchimmanni fushshate assinoonni sharro mereerinni arri qamade latishshi naqaashete. Korqaatuno Gorsunni lattanno hala'ladda baatonna latisate toltino seeddaanna, diro wo'ma du'nantanno lagga noose gobbaati Itophiyuna. Konne tantanamme loosatenni qansootase hurbaachisha dandiitanno dhuka kalaqa dandiinoonni.

Sayinsummo lamala giddo gibirrinna ministerenni fultino mashalaqqe xawissanno garinni; tayixe arri gorsi latishshinni sase miliyoone hekitaare baatto latisate mixi'ne; 100% jeefisa dandiinoonni. Konninnino 120 miliyoone kuntaala qamade afi'ra dandiinoonni.

Handaarunni gumullanni hee'noonni loossano ikkito lellanni noo gumi, gibirrinna laalcho danunninna bikkunni lossate widoonni jawu qeechi noosiha ikkana; qansootunnita sagaletete hasatto amanyoote woyeessateno ikko gobbate gede sagaletete wowe buuxisate assinanni sharro jeefo gantanno gede riqiwamannokki qeechi noosi.

Lawishshaho, qamade, haanju harumi, saadate ce'attonna saadatenni afi' nanni gumi, Shaye, gati daronna gumma handaaru baqqeenyira naqaashete.

Sidaamu qoqqowi deerrinni nafa la'nummoro maatete jireenyinni borreessamanni noori gobbate deerrinni leellinoho. Sidaamu qoqqowi noosi elto horoonsi're maatete jireenyinni gummaamo ikkanno gedenna Oromiyu qoqqowi qamadetenni latanno gede sayinsoonni mixo gaxa gantano.

Sa'yinsummo lamalara Sidaamu qoqqowi Jireenyu paarte fushshitino xawishshinni "Ayeeno haxo heeshshi assitanno buxima hunatenni rumuxxitino soorro qoqqowoho borreessiisate paartenke massagooshshinni, mootimmanke gumulsiisaanchimmanni buxima dhagge assatenni jiroo'mino qoqqowo kalaqate albiidi massagaanoni hanaffe eeli geeshsha noo massagaano jawaantetenni loossanni afantanno" yaannoho. Ee; konni xawishshinni qoqqowu mootimmano ikkito mootimma dagate baqqeenya kalaqqe gobba latisatenna maatete jireenya buuxisate assitanni noo sharro huwata dandiinanni.

Qoqqowu maatete jireenya buuxisate dandiissannore 8 Inisheetiivenna 67 Paakeejubba baalante tantano giddo afantanno mootimma loosaasine qajeelsinoha ikkana; xaa yannara qoqqowoho loosidhe galtino daga qajeelsatenni buxima halantino cigilenni shorrata massagaanonna qaddo ikkitino ogeeyye olluu geeshsha dirrite qajeelsha uyitanno gede assinoonni.

Maatete jireenya buuxisiisa qansootu miinjira wowete yinannihu dimullaati. Maate jiroo'mituro olluu jiroo'maanno; olluu jiroo'miro woradu, zoone, qoqqowu jiroo'manna kuri mittimma la'niro gobboommittete jiroo'borreessantanno. Togo ikkiro; diinaho faro beebbanno. Diinu anga wore gobba bulbulara hasi'rannohu anga hanqatinohanna holge bushinoha horoonsi'ratenniiti. Konni daafira gobbate deerrinni hananfoonni maatete jireenyi gaxa ganeenna Itophiyu jirote guunxo la'neemmo barri xeerri'rannokki gede anga anga amadamme buximate aana gaada dinyi looso ikkikkinni ganyete hasattonkeeti.

Kuni gafi addi addi polotiku, miinjuna dagoomitte hajubba lainohunni qansootu xawado hedonsa wortannowaati. Konni gafira fultanno borro qixxaawote kifile uurrinsha dixawissanno.

Xawado Heddo

Samundidhayi loosi; Sangaaggite iti!

Yaareed Geetaachew

"Samundi'nay loonse sangaaggine intanni" yaanno Sidaamu maammaahanni. "Kaaliqqino daffe daafurte hunkiiikkinni iti" yee qullaawu maxaafi giddo sokka worino. Hunku xarfa yee fulannohuno wedellichimmate yannaraati.

Wedellimma jawaantete, kaajjilleho, didan deemmo/ma yinanniri nookki cibbamino dhuka eltino yannaati. Tii'u guuntenna wodanaa'ma, bilchaantenna egennote gaarama wedellichimmate giddo no eltooti. Konne cibbamino kakkaooshshe, tenne cibbantino elto hasattotenni wo'mitino yanna me'ehokka ragunni horonsi'ne gummaamma ikkinoommori? Ki'nenkuranni aguroommo.

Mitowa wedellichimmate kaayyo horoonsidhe witiittanna la'nanni wedelli noonte gede yannate aana goxxinori bacaho. Mitootu soorrotenna lophote dodantanna mitootu manni anga calla agadhitannorinna kaaliqqi looso woy waasa iiminni dirrisara agadhitannori bacaho. Baasuno noosihunnino ikko buxichu anganni xoqolenna mulqi're itate qophaawino.

Hoongu haxo heeshshi assanno. Loosu kayinni haxo dhaawanno. Wodanaamma assanno. Loosoho heeshshi yaa hoongiro heeshshote heekko heeshshi assase digattanno. Adda coyi'rate loosoho heeshshi yinoonnintenni roore buximate heeshshi yaa haxo hiiqqitanno.

Konne ikkina looso mishanna doora daganke giddo mayira batidhu? Roso gudinohu rosu wiinni ayiddira higanno woyite anga hayishshi're ama shiqiqshanno hurbaate agadha mamooti geeshsha suffanno? Heeshshi yine loonsiro kayinni amanna anna woy mootimma agadha diheedhanno.

Roso gude looso hooginohunniti heedhona loosu aana noorina heeshshonsa woyeessate damooza calla mayira agartannoro leella giwannee. mootimma loosi bati'ray bati're sette saateeti. 16 saate kayinni angankera gattanno. Tenne yanna aana goxa kayinni heeshshote aana gonxe buxima woshshinanni hee'noonnita afa bilchaantete.

Sette saate loossannori 16 saate aana goxxanno. 4 saate loossannorinna yannate hajonni hemantannokkiri Rosiisaanote. Ikkirono gattinota nabbawate horoonsidhanno yinirono; buximatenni hoonge shorrata loosu guwurshu roso rosaanote uyinannite gede guwurshu loosi hasiisanno yitanno heddo nooe.

DV mudhine gobbara fulate hasatto bacate. Hatti tola hoogguro seerimale doogonni dartaho ubbanna la'nanni. Gobbayidi gobbuwa jiro kaashe woxe ikkikkinni yannate. Yanna jirote, woxeho. Yannate aana gonxe anna, ama, mootimmanna saeno gobba woqasa so'rote. Gobba loosinohalla lossitanno. Buximate duhano dooyissi'ne tugate xaano yannanke horoonsi'ne, looso minshikkinni heeshshi yine loosa doorshu nookki hajooti.

Loosoho heeshshi yaa hoongiro heeshshote heekko heeshshi assase digattanno

Techo tenne heddo borreesseemmo woyte iimi uullanni ka'e techo noommowa iilloommokkita wo'mu wodaninni kuleemmo. Baadiyyete gate weese kaasatenni hanafe dikkote xooxoo dooyisatenni; boco barra rosanninna bocu barrinni rosanni kaaliqqi kaa'lonnina meessi wo'naalshinni techo loosoho heeshshi yaa gotti assitannota naqqaseemmo.

Yannanke ragunni horoonsi'nummoro ragu baali meessiha ikkanno. Heeshshi yine looso kalaqanna mitowa irki'ne loosa ga'a jirote furduggi assitanno. Baattonke eltinote. Diilallote akati hattonni. Buqqeenkeno baqqiimate. Kayinnilla kakkaooshshe hoongi gawajjanna gede'ninanni hee'noommona konne kakkaooshschenke hiiqqino dhiiga badhe qolle techonni baqqi yaa hasiisannonke.

Mite yannara kalqoomu doogo aana seeda doogo hodhinanni la'neemmo woyite doogote anga xaaxidhe uurranno wedella la'nanni woyite masisanno. Qarru maati yiniro "loosu dino" yitanno. Konne laooshshe soorra mootimmaewiinni agarantanno fullahaanono qeechansa fulto.

Illenke loosunniti fa'nanturo ragu baali elinoho. Mito woyite duqqa dandaanni hee're ayirrado duhano duqqino mancho duhano kaa'loheni yiikkinni woxe xa'mi'ranno wedelli dixaadino'ne? adda coyi'rate duqqe noo mancho "Kaa'leemmohena dirrisi'ri" yoommero wotanisi maseenna noosire aanno. Togoanniiti loosu hasattonna kaayyo daggannohu.

Ee, buxima heeshshi assitanno haxo hiiqqante gattanno. Loosoho heeshshi yiinohu kayinni hedeweelcho haxosi gotti asse fenjeeje qaamanni itanno. Konniraati "samundi'nayi loonse sangaaggine intanni" yinannihu. Heeshshi yine loonse gotti yine qaanfanni; qaammanni. Kaaliqqi loosu sano fanonke!

Bakkalcho

Bocaasa 10, 2013 M.D Xintami

Itophiyu Pireesete Uurrinshi Qara

Loosu Gumulsiisaancho

Bilbilu Kiiro - 011-126-42-22

Imeele- epa@press.et

Qara Qixxeessaancho

Yaareed Geetaachew

Teesso

Sinu/quchuma - Yekka

Worada -

Minu Kiiro -

Imeele - yaredoyaredozen2@gmail.com

Bilbilu Kiiro - 011-1-57-25-25

Dikkote Latishshinna Egeesishshu

Imeele - epapromotion@press.et

Bilbilu Kiiro - 011-1264341

Faakise - 011-8111315

Qixxeessaano

Amsaal Felleqe

Addisu Adoola

Qiddist Gezzaheny

Abbebech Maatewoos

Egeesishsha haa'nanni kiffle

Bilbilu Kiiro - 011-156-98-73

Faakise - 011-1265812

Egeesishsha hirate qineessinanniwa

Bilbilu Kiiro - 011-1-26-43-39

Websayt: www.press.et

Fb/ Ethiopian Press Agency/

Sidaamu Afoo

Wosincho

”Quchumaho afantanno babbaxxitino faabrikkara xaa yannara 6 kumi ale ikkitanno qansooti loosu kaayyo afidhino”

- Kalaa Addunya Felleqe
Macciishsho Qu/Maazzagaajji Loosu Harisaancho

Amsaalu Felleqe

Itophiyu diru kiiri garinni 2000 MD diro ikkeenna miliniyeeme yini yannara safamino. Quchumu miliniyeeme e’u yannara safaminoha ikkasinni baychu su’minna diru kiiri ledo amadiisaminohunni “Macciishsho Miliniyeeme” yaamame su’mamino.

Safaminkunni tayxe 16 diro kiirsiisino. Quchumaho xaa yannara haammata dureeyye babbaxxitino Investimentete handaarranni bobbakke afantanno. Konni kaiminni, Sidaamu qoqqowi giddo afantannori Investimentete zoone yine bandoonniri mereerinnino mittoho.

Quchummate Investimente hala’lituro haammata qansootira loosu kaayyo kalaqantanno. Quchumu lophorano jawa qeecha fultanno. Quchumaho ikko deerrunkunni afantanno mootimmate bissarano agarranni eo eessitannoha ikkinohura qooxeessu ikko gobbate lophora noonsa qeechino hattonni luphiimaho.

Tenne lamala attamonkennino Macciishsho miliniyeeme quchumira Investimentetenna woloottano babbaxxitino latishshu loosu millimillo basete geeshsha iilline la’atenni hajo la’annonsa bissa ledo keeshsho assinoommo.

Techoohu wosinchinke Addunya Felleqe Fela yaamamanno. Ilame lophinohu Sidaamu qoqqowi Daarrate woradira Macciishsho yaamamanno olliraati. Dirisi rososho iilli yannara umi dirimi rososho Macciishsho umi diriminna Qawaadu umi dirimi mereerimu layinki dirimi rosi minnara harunsino. Layinki dirimi (9ki-12ki) rososino Qawaadu Layinki diriminna Qixxaawote rosi mine rosino. Yuniversite eessannosha rosu guma abbi gedensaannino Addigiraati Yuniversitera e”e gashshootu rosu golinni (Management) umi digirenni maassamino. Hakkiinnino aane Infolink Yuniversity Kolleejjenni layinki digirenni maassamino.

Loosu gadisino sai 2009M.D-2011M.D geeshsha Daarrate woradi quchumu latishshinna Interpirayzete borro mine Interpirayzete handaari ogeessa ikke loosino. Aaneno woradu Woga, Turizimenna Ispoortete borro mini Ispoortete handaari sooreessa ikke owaatinoha ikkana; 2012M.D- 2014M.D geeshsha Daarrate woradi Womaashshunna miinju latishshi borro mine miseessanna mixote handaari sooreessa ikke loosino.

2014M.D-15M.D geeshshano Daarrate woradi Mittimmate loosi borro mini qara sooreessa ikkatenni loosinoha ikkana; xaa yannarano Macciishsho Miliniyeeme quchumi maazzagaajji loosu harisaancho ikke loosanni afamanno.

Wosinchinke kalaa Addunya massaganni afamanno quchumi lophora mootimma, dureeyyenna xaphooma quchumu teessaano fultanni noo qeechanna hasiissannota safote latishshuwanna dagoomite uurrinshuwa halashshatenni quchuma loosi’ratenna

hee’rate injiinoha assate ragaanni hedo kaysanni qixxaawote kifilenke ledo assino keeshsho aananno garinni shiqinshoommo.

Bakkalcho:- Macciishsho quchumi safamanna ofollosi ,hala’linyesinna dagate kiiri xawisseennanke hananfummoro?

Kalaa Addunya:- Quchumu 2000M.D safamino. Xaa geeshsha babbaxxitino doogganni harinsoonni kiiri garinni quchumu teessaano batinyi 14 kumi 600 ale ikkanno. Quchumu hala’linyeno la’niro 1 kume 271 hekitaare ikkannota tajubba lellishshanno. Lame olluubbanni tantanaminoha ikkana mitte mittente olluubbara 12 bilooke xaphoomunni 24 bilookenni tantanamino. Quchumu albillichono roorenkanni hala’late kaayyosi eltinote.

Bakkalcho:- Quchumu Investimentete injiinoha ikkasira kaimu maati? Xaa geeshsha noo injoonni mageeshshi dureeyye jironsa quchumaho duntino?

Kalaa Addunya:- Macciishsho miliniyeeme quchumi baattote afolla garinna qooxeessaho afamanno quchumi, hattono diilallote akatinna wolootta kalaqamu jiro ledante qoqqowoinjera afantanno quchummanni Investimentete injiinoha assitannosi. Quchumu safaminkunni kayse haammata dureeyye babbaxxitino handaarranni bobbakke afantanno. Mite mite faabrika seeda dirrano kiirsiissinoreeti. Investimentete fajjo adhite loosu giddora e’inori no. Tayxe dirinni haaro fajjo adhite balaxote qixxaawo assitanni afantannorino hattonni.

Xaa geeshsha loosu giddora e’inori xaphoomunni honese faabrika afantanno. Kuri mereerinni Qamadete faabrika kirote 6 , Badalate faabrika kirotenni 3, Nadaaje kuunsanniri kirotenni 2, Jooniyyu faabrika kirotenni 1 hattono shoe buna luxubbanni Industirra afantannowaati. Kuri gobbaannino, muli yanna giddo Investimentete fajjo adhite loosu giddora eate balaxote qixxaawubba assitanno noo faabrika afantanno. Kuri giddonni mittu baxxinohunni caabbichu wolqa halashshate ijaarshi loossara hasiisanno Poole (Concrete Pole) laashshinanni faabrika fajjo afi’re baatto adhino. Faabrika xaa yannara hasiisannore shiqishi’ratenni balaxote loosu hanafinoha ikkana; muli yanna giddo ijaarsha gude laashshate widira eanno yine agarranni.

Woluno, Oksijiinete faabrika Investimentete fajjo adhe bayichono qixxeessi’ranni no. Kuni Oksijiinete faabrika laalchosi Soojaati Afrikira afantanno gobbuwara hala’ladunni shiqishate jawa ajuuja noosiho. Faabrika xaa yannara balaxote loosu losanni nooha ikkana; ijaarshahonna ijaarshu loosu gooffu gedensaanni Oksijiine laashshate hasiisanno uduunne gobbaydinni eessi’ranni afamanno.

Woluno hattonni, Diida ceatenninna malawo qixxeessatenni gobbaydi dikkuwara shiqishate dandaanno faabrika Qoqqowu Investimentete Biironni fajjo adhe looso hanafanni afamanno.

Xaa yannara haammata dureeyye

quchumaho babbaxxitino handaarranni bobbahate dagganni afantanno. Quchumu maazzagaajjinni baatto adhitanni hattono uminsa baatto aana Investe assate millissannori no. Mootimmatewinni baycho hasidhannorirano quchumu maazzagaajji qixxeessino baycho wodhote garinni sayinse uynanni hee’noommo.

Bakkalcho:- Quchumaho babbaxxitino loosu handaarrinni bobbakkanno dureeyye (faabrika) quchumaho ikko qooxeessu dagoomira loosu kaayyo kalaqqanni noo gara hiittoonni xawisatto?

Kalaa Addunya:- Quchumaho afantanno faabrika laashshitannoha qarunni qooxeessu dagoomi horoonsi’ranno. Faabrikate laalchuwa baxxinohunni Qamadetenna Badalate bullee gobbate giddo babbaxxitino qooxeessuwara dikkote shiqishshannoha ikkirono; qooxeessahono jawu garinni hasantannohura dagoomuno hakko bikkinni horoonsi’ranno. Investimente hala’litu bikkinni qansootaho loosu kaayyona hala’litanni dagganno.

Laalchonsa horoonsi’rate gobbaannino haammata qooxeessu dagoomi baxxinohunni wedellu kuri faabrikkara e’e loosatenna heeshshonsa woyyeessi’rate kaayyo afidhino. Quchumaho afantanno babbaxxitino laalchubba laashshitanno faabrikkara xaa yannara 6 kumi ale ikkitanno qansooti loosu kaayyo afidhino. Faabrika uurrinshunni yannate geeshshi loosinni qansootaho loosu kaayyo kalaqqinoha ikkana; mootimmate duhanono shotissinore ikkitino. Faabrika xaa yannara Federaalete geeshsha deerrunkunni afantanno mootimmate bissara ikko quchuminkera jawa horo uytanni

afantanno.

Bakkalcho:- Quchumaho babbaxxitino handaarranni bobbakke afantanno faabrika laalchonsa qooxeessaho ikko gobbate giddo babbaxxitino qooxeessuwara dikkote shiqishate ragaanni noonsa dhuki hiittoocho?

Kalaa Addunya:- Macciishsho miliniyeeme quchumira afantannori roore anga ikkitanno faabrika seeda dirra kiirsiissinoreeti. Baalanti faabrika yannite maashinna eessidhe hakko garinni laashshitannoreeti. Baxxinohunni bulleete faabrika mittu mittunku barru giddo tonnu kumi kuntaali ale laashshate dhuki noonsareeti. Yannite maashinna horoonsidhannoreenna hattono laashshate hasiisanno shiqqo garinni laashshitannore ikkansanni xaa geeshsha noonsa dhuka garunni horoonsidhe laashshitannoreeti.

Bakkalcho:- Quchumunniti giddo eo hiittoonni xawinsannite? Kuri babbaxxitino Investimentete handaarranni bobbakkinnori faabrikkana eote biilloonyira diru dirunkunni mageeshshi eo eessa dandiitannoreeti?

Kalaa Addunya:- Faabrika jajjabanna kubbaaniyu deerrinni uurrinore roorima ikkitannori laashshidhe dikkote shiqishshanni afidhanno eonsa dhuki garinni roorima ikkitannori giwuru eo Federaalete mootimmara eessitannoreeti. Quchumaho afantanno faabrika quchumahonna qooxeessaho calla ikkikkinni gobbate miinji lophanno gede jawa qeecha afidhinoreeti. Jajjabba Industirra ikkansannino diru dirunkunni 100 miliyoone birri ale Federaalete mootimmara giwire baattannoreeti. Daddalunni afidhanno

Wosincho

"Quchumaho afantanno babbaxxitino faabrickara...

Qoola 5

tirfenni woradahono hattonni agarranninsa giwire baattanno. Ninkerano quchumu gede agarranninsa eo eessitanni afantanno. Quchumunniti giddo eono dirunni 10 miliyoone geeshsha iillitino.

Bakkalcho:- Quchumaho afantannori Nadaaje kuunsanni uurrinshuwa garunni owaante uytanni no yine hendanni?

Kalaa Addunya:- Mootimma xaa yannara Nadaaje irko assitanni Nadaaje shiqishshanno. Kuri Nadaajete kuusono shiqqannonsa Nadaaje bikkinni owaatamaanote owaante uytanni afantanno. Mageeshshi Nadaaje shiqqannononna hiikko garinni ayeera xorshinooniro yannitte hayyonni harunso assitanno bissa no. Konni ragaannino dagoomu owaante afi'ranniiti noohu.

Bakkalcho:- Investimente goshooshatenna hasi'nanni quchuma assate safote latishshuwa guuta hasiisanno. Quchumaho hasiisannota safote latishshuwanna dagoomitte owaante uytanno uurrinshuwa garunni wonshinoonni yine hendanni?

Kalaa Addunya:- Quchumu maazzagaajjihi qaru loosi hasiisannota safote latishshuwa wonshatenna quchumu teessaanote injiinoha assate. Quchumu woyyaawino yinannihuno hasiisannoti safote latishshuwa wo'miteenna teessaanote loosi'ratenna heeshshote injiinoha assinrooti. Konni kaiminni, quchumu mereeroonni tayisse sa'annoti culuuta doogo heedheennanni giddo dooggano halashshinanni hee'noonni.

Xaa yannarano dooggate ragaanni xibbuunni 80% iillishanna halashsha dandiinoonni. Caabbicho halashsha lainohunnino, xibbuunni 50% geeshsha iilishsha dandiinoonni. Qooxeessunnihi diilallote akati iibbado ikkasinni way hasatto luphiimate. Xaa geeshshano 26% way xuruura halashsha dandiinoonni. Kayinnilla ikkadoho yaate didandiinanni. Konni kaiminni, Qoqqowu mootimma, woradunna quchumuno halamme loonsanni hee'noommoha ikkasinni albilicho way hasatto wonshate dandiinanni garinni halashshate hixamanyine loonsanni hee'noommoha.

Dagoomitte owaante uytanno uurrinshuwa ragaannino xaa yannara quchumaho 2 mootimma rosi minna hattonni mittu hallanyu rosi mini afamanno. Kuri rosu minnana hasiisannore wonshinoonnisare ikkansanni qansoota isilancho roso uytanni afannoreeti.

Qansootu fayyimma agarantanno gede assa dandiitannoro lame fayyimma keellubbanna mittu fayyimma mereershino afamanno. Kuri fayyimma uurrinshano woradunna qoqqowu mootimma assitanno irkonni hasiisannore wonshinanna dagoomaho owaante uytanni afantanno.

Bakkalcho:- Quchumu giddo afantannore kalaqamu daa'attote base latisatenni lossatenna handaarunni afi'nanni eo afi'rate hiittoonni loonsanni hee'noonni yaatto?

Kalaa Addunya:- Macciishsho quchumi babbaxxitino daa'attote jironnino duree'minoho. Daa'ataanote ikkanori kalaqamu iibbalicho, foonchu, latinsoonninna agarooshe assinoonni dubbi, jilahonna

babbaxxitino qixxaawubbara owaante uytannori base hattonni babbaxxitino dubbu saada afantannowaati.

Kuri kalaqamu jiro mitteenni latinseenna da'attote ikkitanno gede loonsanni hee'noonni. Sa'u muli yannarano Federaalete deerrinni Sidaamu qoqqowira afantannori daa'attote bayichubba mereerinni "Macciishsho Ikko Turizime" yine badatenni afansha uynoosni. Kuri daa'attote base uminsa baajeettenni latinsannire ikkansanni muli yanna giddo qooxeessuwate kaarta (pilaane) qixxeessine qoqqowoho uynoosni. Albilichono

Ikko Turizimete widoonni daa'attote iillo base latisatenninna ledotenni handaarunni owaante uytanno uurrinshuwa halashshatenni qooxeessu latanno gede assinanni. Qooxeessu daa'attote handaarinni latate kaayyo hala'lado ikkitino daafira handaarunni latisa hasidhannore wolootta dureeyyeno koyinsanni hee'noommoha. Mootimmano umise qeecha fultannoha ikkanno. Haammata Loojjanna /Lodges/ Hoteellano ijaarantanno. Daa'ataanote iillo basenna mashalaqqe mereershuhu heedhanno.

Qooxeessaho daa'attote handaari agarranni garinni latiro haammata qansootirano loosu kaayyo kalaqantanno. Konni ragaannino haammata dureeyyena handaarunni bobbakke latisate quchumanke dagganno yine hexxo assineemmo. Xaa geeshsha noo harinshonni quchumu giddo noota woloottano daa'attote ikkitanno base ledotenni bandanni hee'noommoha.

Bakkalcho:- Quchumu haaronna yannitte pilaanenni massagamanno gede assinanni hee'noonni harinshona?

Kalaa Addunya:- Quchumma garunni lopho dandiitannohu yannitte quchumu pilaanenni massagama dandiiturooti. Macciishsho miliniyeeme quchumino sai 2010M.D kayse yannitte pilaanenni massagamanno gede assinoonni. Quchumu xaa yannara wo'munni wo'ma massagamanni noohu haaronna yannitte pilaanenniiti. Quchumunniti pilaane 40, 30, 30 yaannohunni qixxeessinoonnite. 40% adhannohu Investimentete, hee'nanni minnanna babbaxxitino owaante uytanno

uurrinshuwa amaddanno baychooti. Quchumu haanjanna biifado ikka noosihura 30% haanju latishshira amandoonniho. 305 kayinni doogga halashshinanni latinsanni garinni qixxaabbino pilaaneeti. Konni garinni Istaandaarde qixxeessineenna quchumu haaro pilaane garinni massagamanni afamanno.

Bakkalcho:- Teessaanonna dureeyyena quchumu lophora assitanno irkonna halamme hiittoonni xawisa dandiinanni?

Kalaa Addunya:- Macciishsho quchumu lopho mootimmae bissanni calla buuxisiisannita dikkitino. Babbaxxitino handaarunni bobbakke afantanno dureeyyeno mootimmae waatira ikkate luphiima irko assitanniiti noohu. Mootimmae widoonni loosantanno pirojektubba heedheennanni woloottano ledotenni loosantanno gede jajjabba pirojektubba qixxeessine uyneennansa dureeyyeno uminsanni baajeette gaantenna komite uurrise quchumu lophora jawa irko assitanni afantanno. Konni kaiminni tayxe dirinni 12 kifile noosiha olluu borro minira ikkanno ijaara (hintsa) dureeyyetenni ijaarate loosi xaa yannara xibbuunni 98% iillino. Woluno, lolahu ha'ranno doogo 500 meetire uminsa kakkaoosshinninna halammenni ijaarsiisino. Hattonni 4.5 kiilomeetire Caabbichu xuruurano halashshitino. Dureeyyena babbaxxitino irko assitanniiti noohu. Quchumaho hasiisannore xa'mineemmo yannara olloha dawaro qoltanni afantanno. Konninni, quchumu lophora agarranninsa qeecha garunni fulrtanni no.

Bakkalcho:- Quchumaho babbaxxitino Investimentete handaarunni bobbakino Industirra kalaqqino loossate kaayyora ledote mootimmae widoonni qansoota Interpirayzootunni tantanne loosu giddora eessinoonni harinsho no?

Kalaa Addunya:- Qooxeessinkera wedellu kiirra haammata. Kuri wedella kayinni loosu giddora eessa dinye uynanniki hajooti. Konnira, mootimmatenni ikko babbaxxitino hallanya dureeyyenni dandaami garinni qansootu baxxinohunni wedellu loosu kaayyo afidhanno gede assinanni hee'noommoha. Maazzagaajju minino quchumaho loosu hasidhanno wedella babbaxxitino

faabrickanna owaante uytanno uurrinshuwa e'anno gede assatenni; hattonni uminsanni quchumu gibrinanni ikko wolootta handaarunni tantante laashshidhannonna hirtanno baycho qixxeessatenni handaara massagganno borro mini widoonni sayinse uynoosni. Konninni, tayxe diro 0.17 hektaare baatto Interpirayzetenni tantantanto wedellira sayinsoonni.

Bakkalcho:- Quchuma haanjanna latinoha assatenni loosi'ratenna hee'rate injiinoha assate ragaanni loonsanni hee'noonni loossa hiittoonni xawisatto?

Kalaa Addunya:- Quchumunna qooxeessunnihi diilallote akati iibbado ikkasinni qooxeessa haanjanna biifado hattonni diilallote akati taalinoha assate yanna yannantenni haanju latishshi loosa harinsanni. Teessaanono nafarinsanna qooxeessinsara haqqe kaasatenninna co'ichimma agaratenni qeechansa fultanno gede assinanni hee'noonni. Maazzagaajju minino doorroonni baycho haanja assatenni umisi kaartanna pilaane qixxeessineenna agarooshe assinanni latanno gede assinanni hee'noommoha. Konnirano, lawishsha ikka dandiitannoti yannitte paarke quchumu mereero afantanno. Tenne paarke doyicho hoombe agarooshe assatenni latinse babbaxxitino pirogiraame harinsanninna hakkiinnino horo afi'nanni gede assinanni hee'noonni.

Bakkalcho:- Amandoonnihi baajeettete dirinni quchumaho mageeshshi baatto qixxeessine babbaxxitino horora hossanno gede saysate mixi'noonni? Xaa geeshsha noo gumulshina?

Kalaa Addunya:- Konni dirinni quchumaho Investimentete, hee'nanni minna mi'nate hattonni wolootta owaanterra ikkitannota 15 hektaare baatto ga'rafotenni Liizetenni saysatenni lattanno gede hendeenna xaa geeshsha 14 baycho gallanni mine mi'nate Investimentete ikkanno garinni ga'rafotenni sayinsoommo. Wolootta bayichubano Interpirayzoota sayinsoommo.

Bakkalcho:- Investimente roorenkanni hala'litannonna quchumunna hala'lannonna latanno gede assate dandiisiisanno dureeyyena ledotenni quchuma dagganno gede koyisatenna egensiisate loosina maa lawanno?

Kalaa Addunya:- Ninke quchumu gede ledotenni dureeyyena quchumanke dagge hasidhanno handaarunni bobbakanno gede hasi'neemmo. Konnirano, qara loosonke ikkannohu dagganno dureeyyena injiinonna hobbaatu noo qooxeessa kalaqate. Dureeyyena hiikkiinnino dagge loosidhanno gede assate balanxe qooxeessu keerinna hobbaati agaraminoha assa agarranni. Konni ragaanni illacha tunge loonsanni hee'noommoha. Dureeyyena daggu gedensaannino hasidhanno handaarunni bobbahate ikkannohu ikkadu baychi noonke.

Quchumunna maazzagaajji gedeno dureeyyena quchumanke dagge bobbakannonna laashshidhanno gede kawaanni qole koyseemmo.

Bakkalcho:- Yannakki fajjite qixxaawote kifilenke ledoo assotto keeshshora wodaanni galanteemmo.

Kalaa Addunya:- Anino galateemmo.

“Wondo Gennetete quchumira giddo eo gamba assatenni ijaaroonni quchumu latishshi jawaachishannoho”

- **Dukko Caaltu Saani**
Quchumunna Safote Latishshi Ministeritte

Gaazeexu odoosaanchinni

Addis Ababa:- Wondo Gennetete quchumira giddo eo gamba assatenni ijaaroonni quchumu latishshi jawaachishannoha ikkinota IFDR Quchumunna Safote Latishshi Ministeritte Caaltu Saani xawissu.

Ministeritte Caaltu Saani Sidaamu qoqqowi Aliyye zoone Wondo Gennetete quchumi giddo loosantanni afantanno addi addi pirojekitubba tenne lamalara towaanyo assitino.

Dukko Caaltu towaanyo assitu yannara xawissino garinni; quchumu umisita giddo eo gamba asse jawa safote latishshuwa ijaaranni

nooti lowo geeshsha jawaachishshannote. Quchumma yannaasincho assinanni loosirano jawa lawishshaati yitino.

Sidaamu Qoqqowi Quchumunna Safote Latishshi Biuro Sooreessi kalaa Ashshaagire Jembere isi widoonni; quchumaha loonsanni hee'noonni safote latishshi loossa jawaata ikkitinota kule; quchumaha hasiissanno xintu latishshi loossa hala'ladunni kaajjite suffanno gede irko assinannita xawisino.

quchumu dagata seeda yanna xintu latishahi xa'mo qolate quchumu gashshooti hiittenne yannanni aleenni kaajje loosanni afamannota coyi'rinohu kayinni Wondo Gennetete quchumi

gashshooti kantiwi Injiiner Temesgen Terrefeho.

Konneno, IFDR quchumunna safote latishshi ministere ministeritte Caaltu Saaniti assitino towaanyonni buuxa dandiitino yiino.

Towaanyo aantete loonsanni loosira gobbate gede ikko qoqqowu mootimmani jawa illacha tunganni gede dancha kaayyo kalaqqannota ikkase xawisino.

Tayxe amandoonni 585 miliyoone xaphooma baajeete giddo 362 miliyoone ale ikkitannota kaapitaale baajeete gaamme quchumunnita giddo eo seerunni gamba assine haammata xintu latishshi loossa murci'ne loonsanni afamannita kantiwi Injiiner Temesgeni lede buuxisino.

Qoqqowoho 28 Miliyoone...

Moke tenne yannara coyi'ranni; qoqqowoho bunu laalchikka isilanchimmatenni latisate woyyaawino bunu sirchira illacha tungoonni.

Qoqqowoho xaa geeshsha 165 kume hektaare baatto bunu kaashshinni diwantinota qummeesse; bunu latishsha halashshate tayxe diro 10 kume haktaare ali baatto aana bunu chigginye kaansannita xawisino. Konnirano, 28 Miliyoone ale bunu kaashsho qixxeessinoonni egensiisino.

Bunu kaashshira qoteho akkalino buna buqqisatenna mukate loosono illacha tunge gumullanni yiino.

Ledoteno, harinsanni hee'noonni latishsha halashshate tayxe diro 2.9 Miliyoone Abukaadote chigginyuwa qixxaabbinota xawisino.

Konninnino 4 kumenna 500 hektaare haaro baatto latinsannita qummeesse; gummate laalo chigginyuwa kaashsho haanju harumi mixo ledo qineessine gumullannitana huwachishino.

Qoqqowu Bunu, Gummate Laalonna Makimaanote Biilloonyi qaru dayirekterchi kalaa Mesfin Qarre isi widoonni; qoqqowoho mitte hektaareni afi'nanniha 9.5 kuntaala bunu laalcho 11.5 hektaare widira lossate hendoonni xawisino.

Konnirano bunu laalchonna laalchikka lossitanno paakeeje wo'munni wo'ma gumulate loosidhe galtinori ogeeyetenna massagaanote huwanyo lossatenni qinaawote looso loonsanni hee'noonni coyi'rino.

Bunu laalchikka ledate kalaqamu harishsha qixxeessatenni kalaqamu buna kalqete dikkora shiqishatenna loosidhe latinori eo lossate illacha tungoonni qummeesse; konnirano 3.2 Toone kalaqamu harishsha qixxeessinoonni xawisino.

Shabbadiini woradi qaru gashshaanchi kalaa Eelias Ayyele tenne yannara coyi'ranni; woradaha 10 kume 250 Hektaare ali baatto bunu latishshinni diwantinota kule; tayxe bunu iillo halashshate 527 hektaare baatto aana haaro bunu kaashsho gumullannitana 1 Miliyoone ale woyyaawino sirchi bunu chigginye qixxaabbinota coyi'rino.

Qoqqowoho bununna gummate laalo kaashsho Shabbadiini woradira babbaxxitino olluubbara hananfooniha ikkana; hanafote aana mootimma loosu sooreeyye, ogeeyenna woloottu hajo la'annonsa bissa leltino.

Korporeeshiine Jarmanete kubbaaniyyi ledo 1.2 miliyoone Yuuro irkote sumimme malaatissu

Gaazeexu odoosaanchinni

Industire Paarkubba latishshi korporeeshiine Jarmanete uurrinsha qineessaancho ikkinohu “The Facility Investing Employment (IFE) ledo 1 bixxille 2 miliyoone Yuuro irkote sumimme malaatissino.

Sumimme malaatinsi yannara hasaawa assinohu Industire paarkubba latishshi korporeeshiine qaru loosu gumulsiisaancho Akliilu Taaddese coyi'ranni; Jarmanete qineessote Biuro korporeeshiine amaddinota jajjabba gobboomitte ajuuja ikkitinota loosu kaayyo kalaqo lossa, wayi shiqqonna iillo woyyeessa hattono laashshaano kubbaaniyyuwa dhuka lossanna kasseenya ledate halamatenni woxu

irkote assase naandannite yiino.

Korporeeshiinenno pirojekte amandoonni

yanna giddo gooffanno gede wo'mu dhukinni murci'ranchimmatenni loossannota buuxisino.

12ki kifileenni borreessiinsoonniha woffi yino...

Qoqqowu Rosu Biuro Layinki Sooreessi kalaa Taaffese Gebiremaariyam Itophiyu piresete uurrinshara xawisino garinni; qoqqowoho sai rosu dirinni borreessiinsoonniha 12ki kifile gobboomu fonqoli guma woyyeessate roosaanote guwuurshu roso aatenna irkisate loossa loosantanni no.

Kalaa Taaffese xawishshi garinni; qoqqowoho afantanno baalante rosu minnara guwuurshu rosi amanyoote diriirsatenni rosaano ikkadda assate looso loonsanni afammanni.

Birote luphiima massagaano, rosiisaanonna rosaanote maate afantinowa rosaanote guma lainohunni hasaawa assinoonni xawise; gumu woyyaamberanna noo xe'ne wonshate kaa'litanno loossa loosate raga worre loosu

giddora e'noonni yiino.

Gobboomunna qoqqowu deerrinni uynanni fonqolo adhitanno rosaanora baxxino illacha uynoonni buuxisino kalaa Taaffese; rosaano sai dirinni woyyino guma abbitanno gede kaajjado harunso assinanni afammanni yiino.

Borreessaminoha woffi yino guma woyyeessate rosiisaano fooliishshonsa yanna horonsidhe rosaano qixxeessate loossanni afantannota egensiisino.

12ki kifile gobboomu fonqolo adhitanno rosaano borreessamme baalante zoonnara harinsanni hee'noonni buuxisino Sooreessu; borreessammete harinsho mixote garinni danchu deerrira afantannota coyi'rino.

Tayxe rosu dirinni qoqqowoho 36 kume rosaano fonqolo adhitannotano kalaa Taaffese xawisino.

Rosaano fonqolo qooxeessinsara adhituro xaaddansara dandiitannota tiu hekko ajishanna ge'e fonqolama dandiisiisannonsatano huwachishino.

Biuro sai dirira 54 kume rosaano fonqolsiisa dandiitinnota coyi're; kuri mereerinni xibbuunni 1.99% ikkitanno rosaano calla luphiima rosu uurrinshuwa e'inota qummeessino.

Rosu loosi gumaamo ikkanno gede rosaanonna maatensa illacha aa hasiissanno yiinohu Sooreessu; rosaanote guma saeno rosu amanyoote woyyeessate baalunku qansichi qeechasi fula hasiissannotano xawisino.

Sagalete amanyootinna taaltino sagale...

Sagale laashsha mitte qara hajo ikkiturono laalcho batinyunni isilanchimmatenni laashsha hattono hafanfarre ajishatenni sagalete hobbaatenna wowe buuxisiisa hasiissanno yiinohu Ministirchu; faajje assinoonni Istiraatejuwa Itophiyunnita sagalete amanyootenna reekko lifixisate luphiimu qeechi hee'rannonsa yiino.

Tenne wodanchatenni hajo la'annonsa bissa Istiraatejuwate gumulamara uminsa qeecha fula hasiissannonsata xawisino Ministirchu; sagaletenna sagalete amanyoote

xeisate qarri gobbate dagoomittetenna miinju qarra ikke keeshshino. Muli dirra kawa Ministerete loosu mini “Laashshate aleenni” yaanno adawarshinni sagaletenna sagalete amanyooti mixo kalaqo gumulanni keeshshinota xawisino.

Mootimma laalchonna laalchikka ledatenna sagaletenni umo dandaate assitino sharronni ikkaddo guma borreessiisa dandiinoonniitana kulino.

Gibrinnu ministere sagaletenna sagalete

amanyooti borro mini sooreette dukko Alemtsehay Sirgaawi ise widoonni; Istiraatejuwa gibrinna handaarinni laashshinanni laalcho dagoomunniwa iillanno woyte hobbaatinsanna isilanchimmansa agarantinota hattono laalchu hafanfarannokki gede assitanno yitino.

Kunino gibrinna handaarinni sagalete shiilonni jiroo'mitinoti, qinaabbinotinna ikkaddo sagalete shiqqo, iillonna horonsiraanchikka heedhanno gede

dandiisiisanno yitinoti Sooreette; hajote bidhattora malu hedo aana huwanyo kalaqate looso loosa hasiissannota xawisino.

Konni gobbaanni sagalete amanyooti aana illachishshinore gibrinna latishshi loossa gumulatenna injoo kalaqatenni horote aana hossanno gede assa hasiissannota coyidhino. Kunino sagalete wowe buuxisate widoonni hee'ranno qeechi luphiima ikkasi egensiisino.

Seyoo

Liqootenni hanaffino seyoote doogo

Qiddist Gezzaheny

Addis Ababaha Rufaeel yinanni qachira 1986M.D ilantino. 6 diri qaaqqo heedheeti ile amase gortotenni hooggino. Amase baxille duubbukkinni hoogguromo annise kayinni amano annano ikke mitturichi xeisekkinni lossinoseta kultanno. Anniseranna amasera mitticho ikkitinoti tini qaaqqo ise lossate baatinoha annise daafuro qolate hedde jawaantenni ga'a woyyaawinoha assate sharrante gummaame ikkitara dandiitino. Addis Ababaha ilante lophitinoti 29 diri wedellitte xaa yannara batinyu jajji ama ikkitino.

Anjesenni hiikkonni oosichinte gede olluu mini giddo mereerima heeshshote deerrinni lophitino. Annise Jibuuti geeshsha oofannoha ikkana isera kayinni awuutaancho qaxarreenna annise daafurinna baxillinni lophase qaagganno. Annu mitticho qaaqqosi anjese subbinota assate wo'manka woyte sharro assannoha ikkana dirise fidala kiirate iilli woyteno Qiddiste Maariyaami Kaatolikete rosi mine e'e 12ki kifile geeshsha hakkonni jeefissino. Miinju dhukinsa shiima ikkirono, hedotenni kayinni luphiima ikkitino maate giddonni fulasenni kainohunni jawa ajuuja amaddinoti wedellitte; seyoote doogora lawishsha ikkitanno yine hedatenni tenne lamala seyoote amado wosinchonke assine shiqishate banxoommo.

Meelat Demissew yaamantanno. Meqele Yuniversitenni umi digirenni maassantino. Urrinshu rosu qixxaawonni Sivil Injinerigetenni maassantinoha ikkana hashshi rosu qixxaawonni Sheeba Yuniversitenni Manajimante rosse lame umi digire mitte yannanni adhite fultara dandiitnota kultinonke.

Tenne jawaante iibbado wedellimmate yannanni afidhara dandiitino mitticho qaaqqosi qawaaxxise lossate yee halallaha hodhanni lossinose annisera yite ikkinota coyidhanno. Jawaata qaaqqo asse lossasi faajjete anbara hasidhinoti tini wedellitte rosase jawaatte rosse maassantino.

Roso jeefissanni heedheennanni mitto agana ofoltukkinni kaayyo isewa dagginooha ikkana "Fiab Real Estate" yinanni pirojekte giddo hanafaancho manaajere (loosu harisaancho) ikkita qaxarantanno. Loosu hanaffinohu shoolu diri albaanni ikkinota kultannoti wedellitte Meelaati; uurrinshate giddo qaxarante loosu hanaffu yannara uurrinshate loosaasine afidhanno aganu baatooshshi aaninni "Amigos" yinanni liqootenna suuqote uurrinsha giddo suuqidhanno gede uurrinsha gadacho wortino.

Wedellitte Meelaati aganu baatooshshise 2 kume birra ikkana mittu diri geeshsha loossuhu gedensaanniiti aganu baatooshshise lophinohu. Hattenne yannara hanafaanchimmatenni ka'ne losaasine lossinanna ise baatooshshi 25 kume iillino. Baatooshshu lophi jawa dhuka kalaqqinoteti tini wedellitte heddinowa iillate babbaxxitino heda heda hanaffanno. Balaxxe layinki digirese rosate hedde suuqidhanni keeshshinoti wedellitte; rosate ikkanno woxe codhite ledoteno liqidhe rosase jeefissu. Layinki digire rosate ikkannoha 40 kume birra liqidhu yannara aganu baatooshshisenni boco 1 kume birra murranna baatinota qaagganno.

Wedellitte Meelaat Demissew

2 kumi aganu baatooshshinni 1 kume layinki digiresera codhitanni ledoteno seeda yanna keeshshitanota 500 birri uquwe tugganniitinkanni. Uquwe jeefissu woyteno liqoose baatte guddu.

Layinki digire rosise gedensaanni baatooshshise lexxita addi addi ledote yanna loosinni ledote eo afi'ra hanaffu woyteno suuqose lossite kaameela hidhate heddu. Mixo, sharronna gumulo mitteenni harissannoti wedellitte; mitto coye mixidhanno woyte dikkanno yitanno ammana giddose heedhannokkita huwachishshanno.

Kaameela hidhate mixose gumulsate suuqotenni ledote uquwe tugge 300 kumi geeshsha afidhanno. Konni aana minaannise 300 kume birra ledote eo asseenna suuqote bikka ledde luphiima liqoo afidhara dandiitino. Balaxe suuqotenni coramino woxi aana ledde nooseha suuqote birra luphi assite noosehunni sase ero liqii'ra dandiitino. konninnino seyoote doogo aana fushshitannose doogo garunni huwatinoti tini wedellitte; konne woxe liqidhe Jibuuti geeshsha loosannoha hogowu kaameela hidhitu.

Hattenne yannara Jibuuti kaameeli dancha eo abbannoha ikkana aganu giddo 100 kumi birri geeshsha tirfe amadatenni liqote 60 kume birra baattanni ledote eo afidhanno woyte qolte suuqote aana leddanni woxe cortanni keeshshitu. Boode yanna loosse woxe amadduhu gedensaanno kaameela hirte mine hidhate ledote woxe

cora hanaffu.

Noose liqoo gudisse baatte marro suuqose lossite liqii'rate hedde sharrantanni noo yannara heddi rankenni ha'ra hoogasenni shiima yannara liqoo adhate hedose taxxi assite noose liqoo gudisse baatte suuqidhanni keeshshate hasidhu. Aanteteno minaannise loosanni keeshshino woxi aana ledde kaa'lamatenni suuqo hanaffu.

Umihunni gutunni hee'nanni mine (Kondominyeeme) hidhe 6 agani giddo qole hire noo woxe lede gama woxe Riil Isteetete gutame gamunni kayinni 200 kaare baatto aana ofollino mine hidhe kiraho aa hanaffanno. Minu aganunni 70 kumi birri geeshsha eo abbannohura liqoo baattanni keeshshinoti kayinni qoteho Riil Isteetete qeechase lossidhanni jirote dhukase lossa hanaffu.

40 kumi birrinni hanafantino liqoonni xaa geeshsha 10 Miliyoone birra adhate baattanni keeshshinota kultanno. Shiimunni hanaffe jiroo'mate doogo fantinose liqoo umo hanaffa geeshsha barrubate geeshsha goxano hoogge keeshshinota coyidhanno. "Konni albaanni liqoo adhate heda reyo labbe leeltannoenkanni" yitannoti techoonketi seyoote wosincho wedellitte Meelaati; "layinki digire'ya rosate hede liqii'roommati 40 kumi birri liqoo ille'ya fantinose" yitanno. Hattenne yannara liqirate heddan goxano hoogge keeshshinoha ikkana rosono ronse liqoono baante hee'ra dandiinannita huwatatenni hedose albira qola dandiitino.

Minaannisenna annise mitte mittente seyoosera qiniiticho anga ikkitinoseta kultannoti wedellitte; minaannise liqii'ne addi addi looso loosa jawaante ikkinnina umbe ikkitinokkita kulanni jawaachishannoseta kultanno.

"Mannu balaxe loosanno loosi daafira xiinxallo assa hasiissanno; liqoo adhe hiitoo loosi aana hosiisummoro gummaamo ikkeemmo yaannoha heda qara coyete; umi loosi mageeshshi eo abbanno? tirfe liqoo baattanni ledote eo ikkitara dandiitanno? yaannoha hedote giddo wora hasiissanno" yitanno. Kaameelu aganunni 100 kumi birri ale eo abbannoha ikkana 60 kume birra liqoo baattanna tirfe abbannoha ikka gummaame assitinnoseta coyidhanno. Manchi beetti balaxe shiimurinni kae jawa deerra iillanno yinanni woyte adda lawannosekkita kultannoti wedellitte Meelaati; qaxarante loossanni hiitoo doogonni heddinowa iilla dandiitannoro illachishshe heddanota huwachishshanno. Manchi beetti liqii're loose sooramanno yinanni woyte haaqee lawannase heedhinoti wedellitte ajuujase adda ikkiteenna la'e buuxxinota coyidhanno.

Minaannisenna anise irko gotti assitinnoseta kultannoti wedellitte; qaxaramme loosanni keeshsha agarroonni eo amande ledote loosa loosate dandiissannota kultanno. Qaxaramme loosanni keeshsha ledote loosi aana kisaaru xaadiro hiikkineemmo? yitanno bidhattonni gatissannota ikkase xawissanno.

Yuniveristetenni maassante fultuhunni mittu diri giddo mine assidhinota kultannoti wedellitte Meelaati; muddame mine assi'reemma yite heda hoogguromo mine assirase roore jawaantenna dhuka kalaqqinoseta coyidhanno. Minaannise loosu mancho ikkasi umbe waajjannokkiha, so'rosinni roso adhe woyyaawino gumira jawaatannoha ikkasi techo seyoosera dhuka ikkitinoseta huwachishshanno.

Annise danchu amanyootinna jawaantetenni lossinoseha ikkana minaannise kayinni wo'naallikkinni xooqantenni wo'naalle so'ra, wo'naalle la'a rossanno gede asse ga'ara woyyaabbino ajuuja noose meyya ikkitanno gede assinoseta coyidhanno. "Gummaammu mannootira badheenni jawaatu manni nooti addaho" yitannoti seyoote wosinchonke; umise uurrinsha massagganno meyya ikkate ajuuja nooseta kultanno.

Xaa yannara 2 diri qaaqqo ama ikkitinoti wedellitte Meelaati; konne deerra illeemma gede assinose anna'ya; mitte mittente qaafo'ya aana gummaame ikkeemmo gede qoti'yara uurrino minaanna'ya; heeshsho haaro illenni la'neemma gede assinose qaaqqo'ya galata hasi'reemma" yitanno.

Ajuuja, sharro, woxu dhuki mitteenni ledame maatete irko lexxiteenna gummaame assinose wedellitte wo'naalsha la'neemmo woyte ise doogo harunsate dhuka afi'neemmo gede hedatenniiti. Loosate heddiine ajuuja heedheenna'ne woxu hoonginni usurantinoonni wedelli woxu hosanno bayichi gara ikkasi buuxa calla ikkitanno; jawaata loosonna gumulantino mixo seyoote waalcho fantanno yitanno. Ninkeno seyoote hashshanna barra sharramma hee'ranno doorsha garunni horoonsira hasiissannota huwachishateeti; keerunni.

Fayyimma

Nervete dhibbi malaatta

Kiddist Gezzaheny

1. Jalli yaa:- Maciishshammete nervuwa (sensory nerves) gawajjaminsa anfeemmohu umi malaati jalli yaatenna qimaxxate maciishshamme angate, qubbete, lekkatenna lekkate qubbe aana kalaqanturooti.
2. Maciishshammete nervuwa loosinsa maciishshammete sokka soyaa ikkana gawajjo xaaddanno woyte keeshshite jalli yaate widira soorantannoti qimaxxate maciishshamme maciishshantannonke. Yannantenni hasiisanno xaginaate afi'ra hoongiro tini maciishshamme wole mannimate kifilla tuqqara dandiitanno. Xisso yannate harinshoni lexxitanni barru barrunku heeshshonke gufissanno.
3. Xisso:- Wolu nervete xisso malaati giirate maciishshammeeti. Togoo maciishshamme anganna lekkate aana kalaqantannota ikkitanna wole xissote malaatinni baxxitanno. Xisso kalaqantannohu maciishshammete nervuwa aana kalaqantino gawajjooniiti.
4. Mikitate daafura:- Mikita milli yitanno gede assitannos okka sayissanno nervuwa aana iillitino gawajjo mikitate daafura kalaqanno. konninni sainohunni mikitate jawaantete dandoo ho'litara dandiitanno. mikitankera sonkanni sokka garunni iilla hoogguro qaafate qarrammeemmo. angankenni uduunnicho kayisatenna cu'mine amadate didandaamannonke. nervete

- gawajjo korkaatinni mikita horote aana hossanno yanna ajjannow oyte umisenni daafurtanni dagganno. mikitate daafura nervete gawajjo gobbaanni Paarkinsenete dhibbi, Diske shirri yaate, Istirooke labbino xisso malaatta ikkitanno.
5. Mikitate miicamme:- Millimillote nervuwa aana iillitino gawajjo mikitate miicamanna goshooshama abbitara dandiitanno. Mikitate miicamanna goshooshama umisenni gawajjantino nervuwa aana kalaqanno millimmonni gawajjo batissara dandiitanno. Mikitate miicama kalaqantannohu millimillote nervuwa batisse loossurooti. Miicamate maciishshamme shota, mereerimanna lowo geeshsha kaajjado ikkitara dandiitanno.
 6. Hunkuu qarra:- Bisu kifilla kaa'litanno nervuwa gawajjantanno woyte 'Autonomic Neurotapy' yinanni xisso kalaqantara dandiitanno. Autonomike nervuwa gawajjantanno woyte hunkuu qarra kalaqqara dandiitanno. Mitu mitu manni aana luphi yino hunkii kalaqamannoha ikkana woloottu aana kayinni hunkuu ajinoha ikkanno. Hunkuu garunni fula hoogiro mannimmanke iibbille garunni agara didandiitanno. Luphiima mannimate guunte millimo yannara qarru bati'ranno.
 7. Mule mule shumate mine ha'ra:- Shumate ufuuffa shuma garunni amaddanno gede batinye nervuwa mitteenni loosa hasiissannonsa. Nervete gawajjo kalaqantanno yannara

ufuuffa shuma mule mulenni fushshate wo'naaltanno. Nervete gawajjo shumate ufuuffa mikitta gurdamanna shoshshogga garunni gumultannokki gede gufissanno. Shumate ufuuffa qarrira wolu kaimi hee'rara dandaanno. Iino amuwinna sukkaarete dhibbi xissamaano aana kalaqamanno qarraati.

8. Kaajjado umu damuume:- Elektirike amaddinoha lawanno garinni shilli

assa labbannoti harancho yannara keeshshitanno kaajjado umu damuume nervete gawajjo malaate ikkitara dandiitanno.

9. Mannimate uurrinsha agadha hooga:- Mannimate uurrinsha agadhate qarrama woyi gaggawa wole nervete gawajjo malaateeti.

Bue:- Dokter Taariku Dobaru Giddoyidi xisso baxxino xagisaancho

Woganna Turizime

Shewaaliid-Hararete

Abbebech Maatewoos

Mitto kume 445ki lid Alfexiri ayyaana ayyirrsihunni leekki barri gedensaanni Hararete qoqqowira “Shuwaaliid” amma`notenna budilaancho amanyoote harinsanni. Shewaaliidi /Shewaaliid/ Hararete heedhanna daga calla ikkikkinni gobba gidonna gobbaydi gobbuwara heedhanna Hararete ilamaano mitteenni ayyaanu barra agarte noowiinni gamba yaatenni ayirrisanno.

Shewaaliidi ayyaani kalqete donimmatenni borreessamihu gedensaanni tayxe umi yannaraayirrisaminohaikkanna;qixaawonke kifileno ayyaanu mayimma, amma`note, budillaanchoonna miinjitte horosi hattono ayyaana ayirrisanni amanyoote lainohunni aanino garinni haadhe shiqqino.

Shewaaliid ayyaani

Islaamu amma`no giddu noo qoorrete yannara dirisi iillinohu amma`note harunsaanchi baalu qoora gadachoho. Kuri giddonnino qaru qoorrete yanna Ramadaanu agani qoorreeti. Shewaaliidi qoorre Isliminnu amma`nonni Ramadaanu agani qoorre jeeffuhu gedensaanniiti hanaffannohu. Shewaaliid aganira umi barra lid Alfexiri ayyaana ayirrisanni. Shewaali aganira layinki barrinni hananfe lee barrubba geeshsha Shewaaliid qoorre qoorranni. Tini qoorre Shewaali aganninni qoorrannita ikkasenni su`mishsha afidhinohuno aganu su`miwinniiti.

Shewaaliid qoorre masaalaancho Muhammed (ሰ.ዐ.፱) heeshshosi dirinni qoorranni keeshshino qoorranna Shewaali aganninni lee barrubba qoorrinoha diro wo`ma qoorrinohu gede kiirranni yitanno rosiisa noosiha ikkasinni; Shewaaliidi qoorre konni kaiminni Hararootu hundinni hanaffe qoortannota kullanni.

Shewaaliidi qoorre hasattotenni qoorranni suunu qoorreeti; hattono amma`notenni Shewaali qoorre aanchineno ikko addi addinni qoora dandiinanni.

Ikkollana, lid Alfexiri gedensaanni noota lee barrubba aanchine qoora kayinni rooru waagi noosi. Meyaati kalaqote qadacho korinni Ramadaanu qoorre yannara godowu daysero qoorre uurrisate gadachamase digattannote. Konni korkaatinni taxxi assitinota woy xe``issinota qoorrete barrubba Shewaali qoorranni taashshi`ra agarantannose.

Hararootu Shewaali qoorre loosinsa budi ledo sumuu yitanno gede assite budensa agarte leenka barra qooratenni Shewaaliidi ayyaana koo/tee, diru dumenna dagoomitte deerru badooshshi nookkiha baalanka beeqqisatenni iibbadu garinninna budu balchoommansa xawisanno garinni ayirrisanno. Dagoomu bissano hegeraame jironsa, ayimma xawishshansa assidhino.

Ayyaanu Dirredaawaho, Gursumete baxxinhunni 20 dirra kawa Addis Ababahono dagoomu ilamaano ikkitinorinni ayirrisamanni afamanno jawa ayimma xawishshi balchooma ikkinota xawinsanni.

Shewaaliidi ayyaana ayirrisanni harinsho

Shewaaliidi ayyaana Hararete ayirrisannihu sase aantaanno barrubbara ikkana; Hararootu konne ayyaana ayimmansa

xawisanno bude ikkasi xawisate Zi`iinya lid/ ninke ayyaana, Ada lid/ budu ayyaana woy budillaancho amado noosi ayyaana, Shewaaliid yaatenni woshshitanno.

Ayyaana ayirrisanni yannara hummeessinanni hummeessuwa giddu “Zi`iinya lid, Shewaaliid” yitanno qaalla wirro wirro qolte yitanno. Wole widoonnino Ada lid (ninke Hararootu ayyaana) yitannino hummeessitanno.

Shewaaliidi kaimisi amma`no ikkirono; Hararete gede ayyaanu budu assootubbanni dukkisame iibbadu garinni ayirrisamanno. Wolootta Hararetenna qooxeessaho heedhanna daganna dagoomi quchuma daatenninna ayyaanu aana beeqqatenni gutunni gumultanno angatenni amammannannikki donaati.

Mitu mitu mitteenni hee`ratenninna qooxeessu bude rosasinni kainohunni, ayyaanu amanyoote beeqqatennino sae mite mite assootubba aana assootunni beeqqitanno akatino noota kullanni. Lawishshaho “Zikiri” fushshatenni, dibbe ganatenninna labbinorinni beeqqo assitannota xawinsanni.

Shewaaliidi ayyaana ayirrisate amanyooti hanafannohu layinki barrinni balaxe yaano Shewaali agani leekki barri hashshi aanaati; kunino Shewaaliidi ayyaani hosanno settikki barri geeshsha sufanno. Leekki barra hashsha sase saatenni annuwunna amuwu Zikiri assatenni yaano kaaliqansa Allahi, masaalaancho Mehammedi qaagatenninna guwisatenni ayyaana ayirrisanno. Aanino hashshinnino kuni amanyooti sufanno.

Qaru ayyaanu amanyooti hanafannohu feeffatote hashshanna Shewaaliidi ayyaani barraati. Ayyaanu qarunni Hararete quchumira soojjaatu widoonni afamanno Argo Beri (Erer Berr) mule afamanno Awu Shulum Ahimed Awachi aananna Hararete aliyye widoonni Asisus Beri (Felana Berr) qooxeessira afamanno Awuwaqibera Awach aana gutunni ayirrisanni.

Shewaaliidi ayyaani horubba

Shewaaliidi ayyaani haammata horubba noosi; kurino budillaancho, dagoomitte, miinjittenna tii`u horubba ikkitinota xawinsanni.

Shewaaliidi ayyaani dagoomunni sae ilamaanote gobbaanni nooreno wolootta

daga wolaphotenni beeqqisannoha ikkasinni; bude soorri`ratenna lophote, dagate xaadooshshe kaajjishate luphiima horo noosi.

Ayyaanu aana dagoomu budenna assoote agartino budu uddannanna seesu uduunne fushshine uddi`nanni, deerru deerrunni nooti dagoomu bissano uddannatenni seessenna biiffe dukkisantannoha ikkasinni budu egennammera kaa`lannota kullanni. Mitu wolu bude afanno gedeno assanno. Budu ayiddino qaaqqimmasinni hanafe budesi afanni lophanno gede assate ragaannino jawu qeechi noosi. Qaaqqullunna oosono budensa afa calla ikkikkinni budinsanninna ayimmansanni naaxxitanno gede assanno.

“Mittu wolunniha bude afasi budu xaadooshshira, mittimma, bude tareessatenna lossate, budu hawamannokki gedenna sufanno gede assate ragaanni jawu qeechi hee`rannosi. Wedellu Shewaaliidi gumullanni budillaancho dargubbanna donu ledo amadisiantino uddannanna ayyaana gumullanni uduunnichu yaano dibbenna kebel woy anga gannannirena labbannore afansa owaantensa huwattanni hadhanna gede assanno. Kunino budensanna ayimmansa xa`mitanno ilama ikkikkinni wolootta huwachisha dandiitanno ilama kalaqate kaa`lanno.

Shewaaliidi ayyaani babbaxxino korkaatinni lawishshaho loosunni, adhammete heeshshoninna wolootunni xeertidhino maate, fiixa firanna jaalla xaadisannohonna gamba assanno bareeti. Konni korkaatinni ququxantinnori ququxonsa fushshidhanna, xeertidhinori xaaddanno, qarrantinnori towaatannonsaha afidhannonna kaa`lantannoha ikke owaatanno.

Kuni akati konne ayyaana ququxammanni gedenna qaanganni gedeno assino. Ikkinohurano quchumahonna qooxeessaho heedhanna daganna dagoomi mitteenni hee`ratenninna bude rosatenni kainohunni hattono quchumu gaangaawira noo kolleejjubbanna yuniverisitubbate rossanno rosaano babbaxxino budenna afoo coyidhanna rosaano gattukkinni beeqqitannohonna gutunni ayirrisannoha ikkasinni; insa widoonnino ququxammannihanna qaanganniha ikkanni dayno. Mittimma heeshshonna dagoomitte xaadooshshe kaajjishate ragaannino luphiima qeecha baraasanni

afamanno.

Shewaaliidi ayyaani beeqqaano ayyaanu aana dukkisantannoha calla ikkikkinni; mittimansa kaajjishannoho; baxxinhunni seenu jaallansa ledo mitu mininni wole mine woshshantanni sayissanno, mitteenni godo`litanno, boohaartannonna danacha yanna sayissannoha ikkasi dagoomu giddu jawa balchooma ikkanni dayno.

Kuni akatino dagoomu barru heeshshote millimillo aana ewaancho xiiwo kalaqanni afamanno. Sumuu yaa, hagiirrunna dadillu yannara irkisamanna kaa`lama ledino. Baalunku ayyaanisira ha`lannoha ikkanno gede assino. Mittimma kaajjishate gobbaannino qooxeessu lopho ollahisate, safote latishshubba halashshatenna kaajjishate qooxeessu dagoomi horosi huwatatenni babbaxxino garinni ayyaana lossanni afamanno.

Wolu Shewaaliidi “Wahachi Wa Derma lid” qarunni wedellunna seenu albilicho safidhanna adhammete heeshshora doodhitanno bare ikke owaatannoho. Konni barrinni wedellu hiitte yannannino aleenni uddidhe biiffenna seesse jaallansa ledo dukkisantannoho. Konni kaiminni Shewaaliidi dagoomitte qeechisi luphi yinoho.

Miinju horo

Shewaaliidi ayyaani diru dirunni iibbadu amanyootinni ayirrisanniho; kuni ayyaani diru dirunkunni luphiima beeqqaanote kiironni ayirrisanniho. Ayyaana dagoomu ilamaano budu uddannanninna seesu uduunnichinni biiffe dukkisantanno. Kuni akati uddannatenna seesu uduunnichi ogimma handaarinna bobbakkino mannoota haarudde kalaqotenna dizayineta loosira kakkaysatenni haarudde loossa shiqishatenni horaameeyye ikkitanno dikkote kaayyo kalaqannonsa. Shota fuloninna shiqishotenni ogeeyye gumaamma assanni afamanno.

Ayyaanu luphiima eo afi`nanni doogo ikkannino dayno. Ayyaanu aana dagoomu ilamaano calla ikkikkinni wolootta dagoomu ilamaano ikkitinokkire lede babbaxxitino kuullanninna dizayineta seessino uddannanna seesu uduunne uddidhe dukkisama woy qaaggote hidha hala`ladunni rosantanni daggino.

Kuni akatino ogimma ayiddi horaameeyyimma buuxisatenni sae dagoomu bude egensiisatenni, ogeeyye jawaachishatenninna woyyino miinju horaameeyyimmaro kakkaysannoha ikkanni no. Wolootta daga wolaphotenni beeqqitannoha ikkasinni qooxeessa towaatate daanno manni qooxeessunni budu uddannanna seesu uduunne hattono angate ogimma gumma hidhate hasatto ledino. Kuni akatino qooxeessa turizimete iillo ikkanno gede assino.

Luphiima ikkitino gobba gidonna gobbayidi turistooti goshoosho lexxitanno gede assino. Babbaxxino handaari aana bobbahino manna harudde kalaqote loosara kakkayisannino afamanno. Kalaqantinnoti danacha gedewelcho ogeeyye jawaachishshanni, qooxeessu su`ma gotti assitanni, bude egensiisanni, xaphooma qooxeessu dagoomi horaameeyyimma babbaxxino garinni lossitanni afantanno. Konni kaiminni miinjitte horosi luphiimate yaa dandiinanni.